

30432

(Time: 3 Hours)

[Total Marks: 100]

N. B.:-All questions are compulsory.

सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

All question carry equal marks.

सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

Figures to the right indicate full marks.

उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

Text: Prose and Poetry**Q.1. Translate any two of the following:****[20]**

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंचे भाषांतर करा.

- a] तेन खो पन समयेन मनुस्सा पासादेसुपि हम्मियेसुपि छदनेसुपि आरुळ्हा अच्छन्ति। तथ ये ते मनुस्सा अस्सद्धा अप्पसन्ना दुब्बुद्धिनो, ते एवमाहंसु- “अभिरूपो वत, भो, महासमणो नागेन विहेठीयिस्सती”ति। ये पन ते मनुस्सा सद्धा पसन्ना पण्डिता ब्यत्ता बुद्धिमन्तो, ते एवमाहंसु-“नचिरस्सं वत, भो, नागो नागेन सङ्गामेस्सती”ति। अथ खो भगवा नाळगिरिं हत्थि मेत्तेन चित्तेन फरि। अथ खो नाळगिरि हत्थी भगवतो मेत्तेन चित्तेन फुट्टो सोण्डं ओरोपेत्वा येन भगवा तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा भगवतो पुरतो अट्ठासि। अथ खो भगवा दक्खिणेन हत्थेन नाळगिरिस्स हत्थिस्स कुम्भं परामसि।

उत्तर:- त्यावेळी लोक प्रासादावर, अनेक मजली घरावर, छातावर चढले होते. तिथे जे अश्रद्धावान, अप्रसन्न व मूर्ख माणसे होते. ते असे म्हणत होते, “अहो! महाश्रमण अभिरूप होता. आता हत्तीकडून मारला जाईल.” आणि जे श्रद्धावान, प्रसन्न व पंडित माणसे होते. त्यांनी असे म्हटले, “अरे नाग (हत्ती)! दीर्घायुषी हो, नागा (बुद्धा) बरोबर, संग्राम करणार.” तेव्हा भगवान बुद्धाने नालागिरी हत्तीला भैत्री (भावना) युक्त चित्ताने व्यापले. तेव्हा नालागिरी हत्तीला भगवान बुद्धाच्या भैत्री भावनायुक्त चित्ताचा स्पर्श झाल्याने, सोंड खाली करून जिथे भगवान बुद्ध होते तेथे गेला, जवळ जाऊन भगवान बुद्धाच्या पुढे उभा राहिला. तेव्हा भगवान बुद्धाने उजव्या हाताने नालागिरी हत्तीच्या मस्तकाला स्पर्श केला.

- b] अथ खो ते सहायका सहायकस्स वेय्यावच्चं करोन्ता, तं इत्थि गवेसन्ता, तं वनसण्डं आहिण्डन्ता अद्दसंसु भगवन्तं अज्जतरस्मिं रुक्खमूले निसिन्नं। दिस्वान येन भगवा तेनुपसङ्गमिसु, उपसङ्गमित्वा भगवन्तं एतदवोचुं- “अपि, भन्ते, भगवा एकं इत्थि पस्सेय्या”ति? “किं पन वो, कुमारा, इत्थिया”ति? “इत्थ मयं, भन्ते, तिसमत्ता भद्दवग्गिया सहायका सपजापतिका इमस्मिं वनसण्डे परिचारिम्हा। एकस्स पजापति नाहोसि; तस्स अत्थाय वेसी आनीता अहोसि। अथ खो सा, भन्ते, वेसी अम्हेसु पमत्तेसु परिचारेन्तेसु भण्डं आदाय पलायित्थ।

उत्तर:- तेव्हा (सर्व) मित्रांनी आपल्या मित्राला मदत करण्यासाठी त्या स्त्रीला शोधत असता, त्या वनराईत हिंडत असता, कोण्या एक वृक्षाच्या खाली बसलेल्या भगवंतांना पाहिले. पाहून, जेथे भगवान होते तेथे गेले. जवळ जाऊन भगवंतांना म्हणाले, - “तर भन्ते, भगवान, एक स्त्रीला पाहिले काय?”

“कुमार, तुम्हाला स्त्रीशी काय काम आहे?”

“भन्ते, आम्ही भद्रवग्गीय तीस मित्र, (आपल्या) पत्नीसहित या वनराईत क्रिडा करण्यासाठी थांबलो होतो. एकची पत्नी नव्हती म्हणून वेश्या आणली गेली होती. भन्ते, आम्ही नशेत गुंग झालो असता ती वेश्या आभूषणे इत्यादी घेऊन पळून गेली.

- c] “सचे इमा नदियो ते, पापं पुब्बे कतं वहुं।
पुज्जम्पिमा वहेय्युं ते, तेन त्वं परिबाहिरो ॥
“यस्स ब्राह्मण त्वं भीतो, सदा उदकमोतरि।

तमेव ब्रह्मे मा कासि, मा ते सीतं छविं हने” ॥

“कुम्भगपटिपन्नं मं, अरियमगं समानयि।

दकाभिसेचना भोति, इमं साटं ददामि ते” ॥

उत्तर:- 8 .जर ह्या नद्या (त्यांच्यामध्ये स्नान केल्याने) तू पूर्वी केलेले पाप वाहून नेतील तर मग तुझे पुण्यसुद्धा का वाहून नेणार नाहीत? त्यामुळे तू पुण्यरहित होशील .

9 .हे ब्राह्मणा! ज्याला भिऊन तू सतत पाण्यात उतरतोस तेच हे ब्राह्मणा, तू करू नकोस व आपल्या शरीराला थंडीची पीडा देऊ नकोस .

10 .कुमार्गाला (वाईटमार्गाला)लागलेल्या मला स्नानापासून (परावृत्त करून)आर्य मार्गावर आणलेस .हे देवी! हे वस्त्र मी तुला दान देतो .

Q.2. Give reference to context any two of the following:

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंचे संदर्भासह स्पष्टीकरण करा.

a] ‘पस्सथय्ये, सोरताय कम्मं;

उत्तर:- वेदेहिकागहपतानीवत्थु -‘माइया नम्र मालकिणीचे कर्म बघा,

b] सच्चेन मे समो नत्थि, एसा मे सच्चपारमी”ति ॥

उत्तर:- मच्छराजचरिया- सत्यामध्ये माइया सारखा अन्य कोणी नाही, ही माझी सत्य पारमिता आहे.

c] तादिसो’पि महाचागी, दायादो सासनस्स न।

उत्तर:- सासनस्स दायादो-“हे राजन, आपल्या सारख्या महात्यागीला सुद्धा धम्मशासनाचा वारसदार (दायाद) म्हटल्या जावू शकत नाही.

Q.3. Answer any two of the following:

[20]

खालीलपैकी कोणतेही दोन सोडवा.

A] Fill in the blanks. (रिकाम्या जागा भरा.)

1. अथ खो भगवा दक्खिणेन हत्थेन नाळागिरिस्स हत्थिस्स कुम्भं परामसि। (हत्थेन /पापको)
2. भन्ते, भाससि मुसावादं, नत्थि नागसेनो”ति। (गहपतानि / ब्रह्मचरियं)
3. अथ खो सा वेसा तेसु पमत्तेसु परिचारेन्तेसु भण्डं आदाय पलायित्थ। (दायादो / विवरेथ)
4. सङ्गमित्ता राजधीता, अट्टारससमा तदा ॥ (वासतिवस्सो / तिसतिवस्सो)
5. “माकासि पापकं कम्मं, आवि वा यदि वा रहो। (पियं / सक्कोन्तो)

B] Complete the verses. (ओळी पूर्ण करा.)

1. धरमाने’पि सुगते, नत्थि चागी तथासमो ॥
2. दूरङ्गमं एकचरं, असरीरं गुहासयं।
3. यन्नूनाइं भिय्योसोमत्ताय अय्यं वीमंसेय्य”न्ति।
4. “दण्डोव किर मे सेय्यो, यच्चं पुत्ता अनस्सवा।
5. “किं नु खो, भन्ते, रूपं नागसेनो”ति? “नहि महाराजा”ति।

C] Match the pairs. (जोड्या जुळवा.)

1. दानकथं सीलकथं
2. ब्राह्मण महासालं
3. महा मेघं
4. वेदेहिका गहपतानी
5. वन त्पण्डं

Q.4. Attempt any two of the following:

[20]

खालीलपैकी कोणतेही दोन सोडवा.

A] Declension of nouns.(नामाची विभक्ती चालवा.)

१. गाथा, २. कपि.

B] Declension of pronouns (सर्वनामाची विभक्ती चालवा.)

१. First person pronouns: Amha (अम्ह), (पठम पुरुष वाचक सर्वनाम-‘अम्ह’)

२. Third person pronouns: Ta (त) Feminine, (ततिय पुरुष वाचक सर्वनाम-‘त’ व्रीलिंग)

C] Read the given passage and answer the questions thereon. (in Pali)

दिलेला उतारा वाचा आणि पालि भाषेतून प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१. भिक्खू सत्थारं महकुच्छिं नयिसु। सत्था ततोपि जीवकम्बवनं गन्तुकामो “तत्थ मं नेथा”ति आह। भिक्खू भगवन्तं आदाय जीवकम्बवनं अगमंसु। जीवको तं पवत्तिं सुत्वा सत्थु सन्तिकं गन्त्वा वणपटिकम्मत्थाय तिखिणभेसज्जं दत्त्वा वणं बन्धित्वा सत्थारं एतदवोच- “भन्ते, मया अन्तो नगरे एकस्स मनुस्सस्स भेसज्जं कतं, तस्स सन्तिकं गन्त्वा पुन आगमिस्सामि, इदं भेसज्जं याव ममागमना बद्धनियामेनेव तिडुत्तु”ति। सो गन्त्वा तस्स पुरिसस्स कत्तब्बकिच्चं कत्वा द्वारपिदहनवेलाय आगच्छन्तो द्वारं न सम्पापुणि। अथस्स एतदहोसि- “अहो मया भारियं कम्मं कतं, व्याहं अञ्जतरस्स पुरिसस्स विय तथागतस्स पादे तिखिणभेसज्जं दत्त्वा वणं बन्धि, अयं तस्स मोचनवेला, तस्मिं अमुच्चमाने सब्बरत्तिं भगवतो सरीरे परिळाहो उप्पज्जिस्सती”ति। तस्मिं खणे सत्था आनन्दत्थेरं आमन्तेसि- “आनन्द, जीवको सायं आगच्छन्तो द्वारं न सम्पापुणि, ‘अयं वणस्स मोचनवेला’ति पन चिन्तेसि, मोचेसि न”न्ति। थेरो मोचेसि, वणो रुक्खतो छल्लि विय अपगतो। जीवको अन्तो अरुणेयेव सत्थु सन्तिकं वेगेन आगन्त्वा “किं नु खो, भन्ते, सरीरे वो परिळाहो उप्पन्नो”ति पुच्छि।

१. भिक्खू सत्थारं कुहिं नयिसु?

उत्तर:- भिक्खू सत्थारं महकुच्छिं नयिसु।

२. जीवको सत्थारं किं अवोच?

उत्तर:- जीवको सत्थारं अवोच “भन्ते, मया अन्तो नगरे एकस्स मनुस्सस्स भेसज्जं कतं, तस्स सन्तिकं गन्त्वा पुन आगमिस्सामि, इदं भेसज्जं याव ममागमना बद्धनियामेनेव तिडुत्तु”ति।

३. सत्था आनन्दत्थेरं किं अभासि?

उत्तर:- सत्था आनन्दत्थेरं अभासि “आनन्द, जीवको सायं आगच्छन्तो द्वारं न सम्पापुणि, ‘अयं वणस्स मोचनवेला’ति पन चिन्तेसि, मोचेसि न”न्ति।

Q.5. Write short notes on any two:

[20]

खालीलपैकी कोणतेही दोहोंवर टीपा लिहा.

a] Point out the uniqueness of ‘वेदेहिकागहपतानीवत्थु.’

‘वेदेहिकागहपतानीवत्थु’ ची विशेषता स्पष्ट करा.

b] Write the summary of ‘पञ्जत्तिपञ्हो’ and explain its importance.

‘पञ्जत्तिपञ्हो’ चा सारांश लिहा आणि त्याचे महत्त्व स्पष्ट करा.

c] Write a biographical note on ‘सिरिमण्डत्थेरगाथा’.

‘सिरिमण्डत्थेरगाथा’ वर चरित्रात्मक टीपा लिहा.

d] Explain the Historical importance of ‘सासनस्स दायादो.’

‘सासनस्स दायादो’ चे ऐतिहासिक महत्त्व लिहा.